

Fruitteelt

Exacter spuiten door doppentester

Dankzij een doppentester kunnen fruittelers in de Bommelerwaard precies de goede hoeveelheid bestrijdingsmiddel spuiten. Daarmee voorkomen ze verkwisting van middelen of een slecht spuitresultaat.

Doppentester | CLM

“Een dop op een spuitapparaat moet bij een bepaalde druk een bepaalde afgifte hebben,” legt adviseur Henny Balkhoven van Fruitconsult uit. “Maar doppen kunnen verstopt zijn, waardoor er te weinig afgifte is. Of ze kunnen versleten zijn, waardoor er teveel wordt afgegeven. Een teler ziet tijdens het gebruik niet zo snel of er iets mis is. De doppentester meet of de doppen

doen wat ze moeten doen. Met behulp van de doppentester worden de doppen van een spuitapparaat doorgemeten en weet je direct of doppen vervangen of schoongemaakt moeten worden.”

Voordeel

Duinwaterbedrijf Zuid-Holland heeft de doppentester aangeschaft in het kader van

Zuiver Water. In juli is hij door de leden van de studiegroep voor het eerst in gebruik genomen, waarbij elke teler de doppen van de spuit door liet meten. Het enthousiasme onder de telers was groot. Ze hebben zelf ook veel baat bij goedwerkende doppen. Balkhoven: “Er wordt best veel gespoten door telers. Als er een of twee doppen niet werken, betekent dat dat je steeds plekken hebt waar onvoldoende gespoten wordt, of dat je steeds teveel spuit, waardoor je middelengebruik veel hoger is dan nodig. Bij de bijeenkomst hebben meerdere telers gezegd dat we dit eigenlijk elk jaar moeten doen. Maar telers kunnen ook zelf tussendoor gebruik maken van de tester, als ze het idee hebben dat er iets mis is met de spuit.”

Vijf minuten

Ook Kees Looijen, voorzitter van de studiegroep, is blij met de doppentester. “Ik ben er zeer content mee”, zegt hij enthousiast. “Het is voor ons heel fijn om te weten of alles naar behoren werkt. Ik bleek zelf twee doppen te hebben die veel te weinig spotten. Hoe het komt weet ik niet, de fabrikant komt binnenkort langs. Het mag wel eens gezegd worden dat het Duinwa-

kent een hele enthousiaste en goede studiegroep die met veel ideeën komt, zoals alternatieve spuitmethoden, middelen of machines.”

Financiële middelen

Tot nu toe werden nieuwe methoden en begeleiding door vaktechnische adviseurs altijd bekostigd vanuit het Duinwaterbedrijf. Dat gaat echter veranderen. Valstar: “Het Duinwaterbedrijf heeft gezorgd voor een opstart van het project, maar zal geleidelijk de financiële middelen die hiervoor worden

ingezet, afbouwen. Langzaam aan moeten andere partijen dat over gaan nemen. Ik denk bijvoorbeeld aan de organisaties van veeveelt, fruitteelt en glastuinbouw. Zij hebben er zelf veel baat bij. Zo komen ze immers tot een uitgekierder middelengebruik, wat ook een kostenbesparing oplevert. Als Duinwaterbedrijf blijven we er natuurlijk bij betrokken en goede initiatieven blijven we financieel ondersteunen, maar we zullen selectiever zijn dan voorheen.”

terbedrijf een van de weinige organisaties is die de telers op weg helpt om milieuvriendelijker te gaan werken en financieel ondersteunt. Anderen roepen alleen wat wel en niet mag en verder mag je het zelf uitzoeken.” De doppentester staat nu bij een bestrijdingsmiddelenleverancier in de Bommelerwaard. Looijen denkt vaker gebruik te gaan maken van de tester. “Het is een koud kunstje. Even met je trekker er langs rijden en je bent in vijf minuten klaar.”

Glastuinbouw

Individuele ondersteuning voor telers glastuinbouw

Waterschap Rivierenland hoopt met individuele begeleiding van telers grote stappen te zetten in het terugbrengen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in de glastuinbouw. In eerste instantie gebeurt dat binnen een studiegroep van 12 chrysantentelers. Als er meer financiële middelen worden gevonden, wordt de groep fors uitgebreid.

Binnen ‘Zuiver Water’ houdt DZH zich bezig met de sectoren veehouderij, open teelten en gemeenten. Het waterschap gaat aan de slag met de glastuinbouw in een geheel nieuw project. “We hebben samen met het Duinwaterbedrijf en de andere partners in het project geconcludeerd dat we tot en met 2010 verder moeten gaan met succesvolle methoden”, zegt Ton van

der Putten van het waterschap. “Om dat effectief te doen, inventariseren en vergelijken we nu bij alle telers van de studiegroep het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, bemesting, watergift en drainagewater. Waarschijnlijk zullen daar behoorlijke verschillen uit naar voren komen. We gaan samen met CLM en DLV met deze telers individueel in gesprek om aan de hand van de individuele verbruiks-

gegevens te kijken waar reducties mogelijk zijn. We zoeken steeds naar een win-win-win-situatie, wat betekent dat er winst is voor het milieu, de kosten en het gebruiksgemak.”

Innovaties

Het terugdringen gebeurt onder andere door gebruik te maken van de methoden die afgelopen jaren in het kader van Zuiver Water zijn uitgetoet. Maar ook nieuwe innovaties zijn voor het waterschap van belang. “We hebben een producent van biologische middelen bereid gevonden om een proef te doen in de Bommelerwaard”, aldus Van der Putten. “Daarnaast werken we samen met de producent van een aantal gewasbeschermingsmiddelen waarmee wij problemen hebben in het oppervlaktewater. Die producent gaat met ons en de telers van gedachten wisselen over het

foto: de Lynx

gebruik van deze middelen. Het uiteindelijke doel hiervan moet een effectiever en daardoor lager verbruik van hun producten bewerkstelligen.”

Breed

Het Waterschap heeft de begeleiding van de telers in de glastuinbouw voor het komende jaar op zich genomen. Van der Putten zoekt

echter ook andere financieringsbronnen. “Ik zou de groep graag uitbreiden tot 75% van het totale areaal van de glastuinbouw in de Bommelerwaard. Maar dan moeten er andere financiers bij komen. We zijn al in gesprek met de provincie. Hopelijk levert dat wat op, want alleen als we de succesvolle methoden breed inzetten, kunnen we de beoogde doelen bereiken.”

Rundveehouderij

Spuiten met luchtondersteuning effectief

Luchtondersteuning | CLM

Diverse nieuwe technieken zorgen voor een afname van het gebruik en de verwaaiing (drift) van bestrijdingsmiddelen in de Bommelerwaard. Een nieuwe en effectieve methode is de spuit met luchtondersteuning in de maïsteelt.

Arie Struijk van loonbedrijf Struijk uit Delwijnen is er best een beetje trots op. “Onlangs verscheen er een rapport waarin stond dat het water in de Afgedamde Maas schoner is. Mede door ons”, zegt Struijk. De loonwerker wil graag meewerken aan een beter milieu, maar de methode moet ook werken. De wetenschappelijke resultaten overtuigden hem de nieuwe technieken toe te passen.

Nieuwste technieken

Een van die nieuwe technieken is het onlangs door CLM Onderzoek en Advies geïntroduceerde sleepdoek. Een goede methode die middelengebruik vermindert en verwaaiing tegengaat. Struijk plaatst kanttekeningen: “Het doek gaat over het gewas heen waardoor een ziekte gemakkelijk van het ene perceel naar het andere wordt gebracht.” Onderzoeken en praktijkervaringen wijzen overigens uit dat dit niet het geval is, maar Struijk wil het risico niet nemen. Hij vindt spuiten met luchtondersteuning een betere oplossing hiervoor. Bij deze methode worden de bestrijdingsmiddelen met neerwaartse luchtstromen begeleid. Hierdoor komt het middel tot diep in het gewas, zonder dit daadwerkelijk aan te

raken. Ook vindt er zo weinig drift plaats dat tot op enkele centimeters van de waterkant kan worden gespoten. Doordat deze methode zo effectief is, is de 30-50% hogere aanschafprijs verantwoord. “Het werkt zo goed, dat ik in sommige gevallen een middelreductie heb van 60%”, aldus Struijk.

Schoffelen

Beide methoden hebben voordelen boven de conventionele bespuiting. Er is een betere indringing in het gewas en minder drift. Daardoor kan met minder middel worden volstaan, wat scheelt in de kosten en het milieu minder belast. De meest milieuvriendelijke techniek blijft echter rijenbespuiting met schoffelen. “Op kleinere percelen

werkt dat echter niet goed, je schoffelt het gewas kapot”, aldus Struijk. Het blijft een afweging tussen milieu en effectiviteit van de gebruikte methode. Zoals het nu gaat, is Struijk dik tevreden en slaat hij twee vliegen in een klap. Een goede zaak voor het milieu, maar ook voor de loonwerker.

Tunnelspuit houdt middelen bij de boom

Fruitteler Dick van Hees kocht dit jaar een zelfrijdende dubbele tunnelspuit, die een enorme driftreductie oplevert. Hij staat versteld van de besparingen aan bestrijdingsmiddelen die dit oplevert. Een goede investering, vindt hij zelf, maar de spuit is niet voor iedereen weggelegd.

Een aantal jaren geleden experimenteerden enkele fruittelers al met een zogenaamde tunnelspuit, die zorgt voor een kleinere drift (verwaaiing) van bestrijdingsmiddelen. De ervaringen waren niet allemaal positief. De bedrijfsinfrastructuur bleek in veel gevallen een probleem. Dick van Hees beschikt over grote percelen met lange bomenrijen, die wel geschikt zijn voor een tunnelspuit. Hij kocht dit jaar met subsidie van het Duinwaterbedrijf een

dubbele tunnelspuit. Een bijzonder apparaat, waarvan er in Nederland nog maar twee rondrijden.

Nevel

Van Hees is zeer te spreken over de eerste resultaten. "Het scheelt echt heel veel", zegt hij enthousiast. "Het apparaat heeft een driftreductie van 90%. Dat wordt afgevangen in de tunnel en komt in opvangbakken terecht, waarna het terug-

stroomt. Een keer zat een slang dicht, waardoor die opvangbak helemaal volstroomde. Ik stond versteld hoe snel die volstroomde, die bak van twintig liter zit zo vol. Die enorme nevel komt normaal dus altijd ergens anders terecht." Doordat het een dubbele tunnelspuit is, gaat het spuiten 40% sneller. Ook gebruikt hij 30% minder middelen, wat Van Hees een financieel voordeel oplevert. "Mijn zoons zitten op de Hogere Agrarische School en die hebben er een projectje van gemaakt", vertelt hij. "Ze hebben berekend dat ik wel 10 ton aan opbrengsten mis doordat ik mensen heb moeten weghalen om te kunnen draaien met die grote machine. Volgens hun berekeningen heb ik de spuit binnen zes jaar terug verdiend. Dat is dan wel inclusief de subsidie."

Wannerspuit

Helaas zijn niet alle percelen geschikt voor deze spuit. Bovendien is het een bijzonder prijzig apparaat. De meeste telers zullen aangewezen zijn op de Wannerspuit, die ook al een flinke driftreductie geeft. "Maar telers met grotere percelen zouden wel een dubbele tunnelspuit kunnen aanschaffen", aldus van Hees. "Ik denk dat er nog veel meer in Nederland gaan rijden."

Tunnelspuit | Dick van Hees

Zuiver Water in de Bommelerwaard

Het laatste nieuws op www.zuiver-water.nl

Lees meer over het project Zuiver Water in de Bommelerwaard op de website www.zuiver-water.nl.

Achtergronden van het project, de deelnemende instanties, nieuws van het bestuurlijk front, nieuwe projecten en de laatste ontwikkelingen binnen de studiegroepen.

Heeft u zelf nieuws dat het vermelden waard is, stuur het naar Nicole van Veldhoven, n.veldhoven@dzh.nl.

Ringen geven onkruid geen kans

De gemeenten Zaltbommel en Maasdriel doen mee met een pilot voor gifvrij beheer van de openbare ruimte. Daarmee hopen ze de afspoeling van chemische bestrijdingsmiddelen naar het oppervlaktewater en het rioleringsstelsel flink te beperken. Naast het gebruik van milieuvriendelijke methoden om onkruid te bestrijden, werken zij aan het voorkomen van de groei van onkruid.

Verkeersringen | gemeente Zaltbommel

Voorkomen is natuurlijk beter dan genezen. In plaats van onkruid te bestrijden kun je beter voorkomen dat het gaat groeien. Daarom doen Zaltbommel en Maasdriel proeven met preventieve maatregelen. "Rondom paaltjes en lichtmasten groeit vaak veel onkruid waar je lastig bij kunt", legt Edgar Voogt van de gemeente Zaltbommel uit. "Die plekken kun je handmatig spuiten, maar dat is duur en dan gebruik je juist veel gif. Daarom hebben we samen met de gemeente Maasdriel een speciale rubberen 'verkeersring' laten ontwerpen. Zo'n ring sluit strak aan op de obstakels en omliggende verharding. Zo krijgt het onkruid geen kans om te groeien. Je spaart beheerskosten uit en hebt het hele jaar door een onkruidvrij beeld. "De verkeersring is gemaakt van rubberen korrels uit gerecyclede autobanden. Vermengd met lijm geeft dat een heel elastisch product dat slijt vast is."

Inrichting

Cock van Zanten van de gemeente Maasdriel vindt ook dat de ringen goed werken. "Maar de kosten zijn hoog en het moet nog blijken of mechanisch beheer niet goedkoper uitvalt. We hebben in de gemeente te maken met heel veel obstakels. Als je echte winst wilt boeken, dan moet je al bij inrichting gaan denken over gifvrij beheer. En we moeten alternatieven zoals het dichtkitten van de

ruimtes rondom obstakels onderzoeken. Daar experimenteren andere gemeenten nu ook mee. We hoeven het wiel niet zelf uit te vinden. Hopelijk kunnen we die ervaringen gaan gebruiken."

Branden en stomen

Niet overall kan de groei van onkruid worden voorkomen. Daarom experimenteren de twee gemeenten ook met milieuvriendelijke bestrijdingsmethoden. In Zaltbommel is gekozen voor het wegbranden van onkruid op een industrieterrein met een gescheiden rioolstelsel. "Op zo'n plek is de winst voor de waterkwaliteit het grootst omdat het regenwater daar rechtstreeks in de sloot terecht komt", vertelt Voogt. "Het branden gaat op deze locatie moeilijker dan we op andere plekken gewend zijn. We onderzoeken nu waar dat aan ligt. Het kan komen door de mindere kwaliteit van de verharding of door minder intensief gebruik ervan". Maasdriel verwijdert het onkruid met stoom. "Dat doen we al ruim zeven jaar en dat bevalt goed", zegt van Zanten. "Het is wel duurder, maar bedrijven werken hard aan het verlagen van de kostprijs. Echte milieuwinst en kostenbesparingen zullen we in de toekomst vooral boeken door onkruidbeheer al vroeg in inrichtingsplannen mee te nemen."

Meer informatie www.zuiver-water.nl

Het project 'Zuiver Water in de Bommelerwaard' wordt georganiseerd door:

- Duinwaterbedrijf Zuid-Holland gebruikt water uit de Afgedamde Maas voor de bereiding van drinkwater voor een groot deel van Zuid-Holland; www.duinwaterbedrijf.nl

Duinwaterbedrijf Zuid-Holland

- Waterschap Rivierenland is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het polderwater; www.wsrivierenland.nl

Waterschap Rivierenland

- Rijkswaterstaat Directie Zuid-Holland is verantwoordelijk voor het Water in de Afgedamde Maas; www.rijkswaterstaat.nl

Convenantpartners:

Provincie Gelderland, de gemeenten Zaltbommel en Maasdriel en de GLTO's Zaltbommel en Maasdriel.

In de uitvoering werken meerdere organisaties aan het project:

- Centrum voor Landbouw en Milieu zorgt voor de inhoudelijke begeleiding;
- DLV begeleidt de studieclubs;
- Alterra bepaalt de effecten in het oppervlaktewater om te zien of de afspraken effect hebben;
- Communicatiebureau de Lynx verzorgt de communicatie;
- LTO Noord neemt deel aan de uitvoerende projectgroep.

Contactpersonen project 'Zuiver Water in de Bommelerwaard'

- Marco Kortleve, Duinwaterbedrijf Zuid-Holland, tel. 070 - 3577500 of e-mail m.kortleve@dzh.nl
- Jessi de Coninck, Waterschap Rivierenland, tel. 0344 - 649449, e-mail j.deconinck@wsr.nl

Foto's

Communicatiebureau de Lynx, Rita van Biesbergen (Mugmedia), Gemeente Zaltbommel, CLM, Dick van Hees

Samenstelling en teksten

Communicatiebureau de Lynx, Koen Moons, Sebastiaan Verkade en Petra van de Kop

Vormgeving

Grafisch Atelier Wageningen

Druk

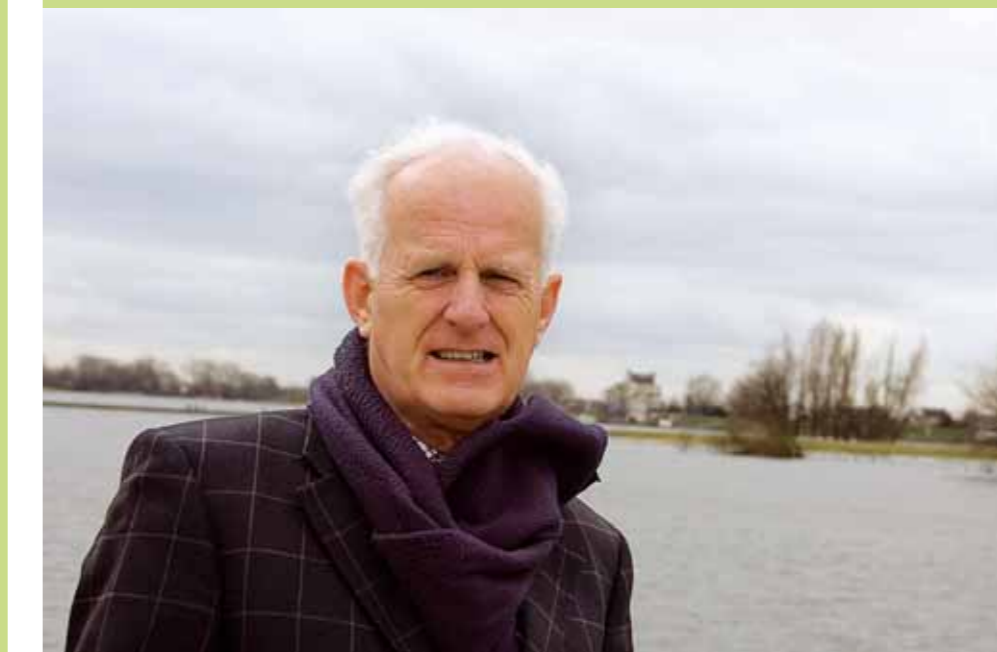
Modern, Bennekom

Indien u deze nieuwsbrief graag thuis wilt ontvangen, neem dan contact op met Communicatiebureau de Lynx, tel. 0317 - 422966 of info@delynx.nl.

Zuiver Water in de Bommelerwaard

'Andere partijen moeten de zorg om het water overnemen'

Leen Valstar (DZH) | foto: Rita van Biesbergen

Een evaluatie van het project Zuiver Water in de Bommelerwaard in 2007 liet redelijk positieve resultaten zien, al is het gewenste eindresultaat nog niet bereikt. Reden voor de stuurgroep om tot zeker 2010 door te gaan met het project. De rol van het Duinwaterbedrijf wordt echter kleiner, meldt projectleider Leen Valstar. "Langzaam aan moeten andere partijen de zorg om het water over gaan nemen".

In de eerste jaren van het project Zuiver Water (van 2001 t/m 2005) liet de kwaliteit van het water dat vanuit de Bommelerwaard de Afgedamde Maas instroomt geen grote verbetering zien, maar het is ook niet verslechterd. Het adviesbureau CLM, dat de evaluatie uitvoerde, concludeerde dat dit als positief resultaat kan worden gezien omdat er een uitbreiding van agrarische activiteiten is geweest. Bovendien gaven de cijfers van 2006 een verbetering weer. Ook gaf CLM aan dat in de eerste jaren succesvol is gezocht naar milieuvriendelijke bestrijdingsmiddelen en -methoden en dat met een breder gebruik hiervan in de komende jaren duidelijke resultaten te boeken zijn.

Stuurgroep

De stuurgroep, bestaande uit Duinwaterbedrijf Zuid-Holland, Rijkswaterstaat, Provincie Gelderland, Waterschap Rivierenland, de gemeenten en vertegenwoordigers van de diverse agrarische sectoren in de Bommelerwaard, besloot dan ook om door te gaan met het project. "We hebben de doelen die we in het begin hebben gesteld, nog lang niet bereikt, maar we zijn wel goed bezig", zegt Leen Valstar, die vanuit het Duinwaterbedrijf trekker is van het project. "Misschien zijn de doelen ook wel wat hoog gesteld. Wij werken in elk geval tot 2010 aan verbetering van de waterkwa-